

---

14   **2019_B&W_00367**   **Informatienota Actieplan ondermijnende criminaliteit - informeren**

Samenstelling:

Aanwezig:

de heer R. Bats, Burgemeester; de heer B. Harmsma, Wethouder; mevrouw T. Jongman, Wethouder; mevrouw T. Bijl; mevrouw J. Groot de, Secretaris

Verontschuldigd:

de heer M. Scheringa, Wethouder

Informatienota

Inleiding

Georganiseerde criminaliteit duidt op het ontstaan van de verwevenheid tussen de boven- en de onderwereld. Hierbij maken criminelen gebruik van legale structuren voor de uitvoering van de criminele activiteiten. Denk aan hennepsteelt, mensenhandel, witwassen en vastgoedfraude. Hiermee wordt de maatschappelijke integriteit aangetast, de veiligheid en het veiligheidsgevoel van burgers wordt beïnvloed en de lokale economie verstoord en/of beïnvloed. In dit actieplan staat beschreven wat wij de komende jaren willen gaan doen. We willen onze interne organisatie bewust maken; wat is ondermijning, hoe kan je het herkennen en waar kan je het melden. We willen inzetten op preventie/awareness op een aantal thema's: met name ons buitengebied en industriegebied. Ook gaan we een aantal steekproeven doen (wat speelt daar precies?). Ook gaan we een lokaal ondermijningsoverleg (LOO) opzetten zodat we lokale casuïstiek kunnen gaan onderzoeken en aanpakken. Het actieplan komt voort uit het ondermijningsbeeld dat voor onze gemeente is opgesteld.

De aanpak van ondermijnende criminaliteit is niet langer een taak van de politie en het Openbaar Ministerie alleen. Een effectieve aanpak vraagt om een georganiseerde overheid die alle middelen en instrumenten inzet die ze tot haar beschikking heeft om dit fenomeen te bestrijden. Het onderwerp ondermijning heeft steeds meer aandacht gekregen in Nederland de afgelopen jaren.

Kernboodschap

We willen het bewustzijn van de eigen medewerkers en van onze inwoners/ondernemers vergroten om signalen van georganiseerde criminaliteit te kunnen herkennen. De gemeente heeft mogelijkheden om barrières op te werpen waarmee kan worden voorkomen dat criminele organisaties of personen misbruik maken van legale structuren. Een effectievere aanpak vraagt om een georganiseerde overheid, elke ketenpartner (gemeente, OM, politie, belastingdienst, RIEC, etc) kan een bijdrage leveren aan de aanpak.

Consequenties voor de gemeente

We gaan awareness sessies organiseren voor bepaalde organisatie onderdelen, zodat onze medewerkers signalen van ondermijning beter kunnen herkennen en signaleren. Aandacht voor dit thema, organisatiebreed en draagvlak voor inzet als casuïstiek speelt.

Communicatie

Het actieplan is openbaar. Met het team Communicatie wordt afgestemd over het opstellen van een persbericht over het thema ondermijning.

Vervolg

Uw gemeenteraad wordt geïnformeerd over de voortgang van het actieplan met informatienota's en op de jaarlijkse veiligheidsavond. Bij bijzonderheden tussentijds wordt u op de hoogte gesteld door de portefeuillehouder.

Besluit

Beslispunt 1

Het college besluit de informatienota Actieplan ondermijnende criminaliteit vast te stellen en aan de gemeenteraad te verzenden.

Bijlagen

---

1. Actieplan Steenwijkerland.pdf

Actieplan ondermijnende criminaliteit

2019 - 2022

**Vastgesteld door het CMT d.d. 11 juli 2019
Ter informatie naar college van B en W en gemeenteraad.**

Inhoud

1. Inleiding

- 1.1 Aanleiding
- 1.2 Het ondermijningsbeeld

2. Het versterken van bestuurlijke weerbaarheid

- 2.1 Bewustwording
- 2.2 Veilige werkomgeving

3. Casuïstiek

- 3.1 Het lokaal ondermijnings overleg (LOO)
- 3.2 Districtelijk Informatieplein (casustafel ondermijning) IJsselland
- 3.3 Districtelijke casustafel mensenhandel

4. Thematische indeling

- 4.1 Veilig buitengebied
- 4.2 Industriegebied
- 4.3 Recreatieterreinen

5. Organisatorische borging

- 5.1 Meldpunt gemeente

Hoofdstuk 1

Inleiding

Georganiseerde criminaliteit duidt op het ontstaan van de verwevenheid tussen de boven- en de onderwereld. Hierbij maken criminelen gebruik van legale structuren voor de uitvoering van de criminele activiteiten. De bovenwereld faciliteert hiermee onbedoeld criminaliteit. Het gaat vooral over ondermijnende criminaliteit zoals hennepteelt, mensenhandel, witwassen en vastgoedfraude. Delicten die ernstige consequenties met zich mee brengen voor de maatschappij: de maatschappelijke integriteit wordt aangetast, de veiligheid en het veiligheidsgevoel van burgers wordt beïnvloed en de lokale economie wordt verstoord en/of beïnvloed.

Rol gemeenten

De aanpak van ondermijnende criminaliteit is niet langer alleen een taak van de politie en het Openbaar Ministerie. Een effectieve aanpak vraagt om een georganiseerde overheid die alle middelen en instrumenten inzet die ze tot haar beschikking heeft. Elke ketenpartner (gemeenten, Openbaar Ministerie, politie, belastingdienst, RIEC, etc.) kan een bijdrage leveren aan de aanpak.

De gemeente heeft mogelijkheden om barrières op te werpen, waarmee kan worden voorkomen dat criminele organisaties of personen misbruik maken van legale structuren of zich weten te vestigen in de regio. Denk hierbij aan het versterken van de informatiepositie, kritische procedures bij vergunningverlening, subsidies en aanbestedingen, het uitoefenen van toezichts- en handhavingstaken etc.

1.1 Aanleiding

Het onderwerp ondermijning heeft steeds meer aandacht in Nederland gekregen de afgelopen jaren. In diverse gemeenten zijn onderzoeken uitgevoerd om een concreet beeld te krijgen van wat er nu precies speelt en in hoeverre de gemeente daartegen is opgewassen. In onze gemeente is onlangs een ondermijningsbeeld opgeleverd door het RIEC. Dit beeld is een samenvatting van onderbuikgevoelens van politie en gemeente over wat er mogelijk zou kunnen spelen in onze gemeente. Het ondermijningsbeeld is de aanleiding voor het opstellen van dit actieplan voor de komende jaren.

1.2 Het ondermijningsbeeld

Het ondermijningsbeeld is een gezamenlijke inspanning van politie en gemeente; feitelijk een verslag van onderbuikgevoelens.

Onderbuikgevoelens richten zich met name op de kwetsbaarheid van ons uitgestrekte buitengebied en de vraag wat speelt er misschien op onze industrieterreinen en recreatieterreinen. Dit is vrij algemeen.

Daarnaast is er in samenwerking met de belastingdienst en het RIEC een lijst opgesteld van concrete casuïstiek waarbij door middel van een puntensysteem geprioriteerd is welke casuïstiek mogelijk kan duiden op strafrechtelijke, criminele activiteiten.

Hoofdstuk 2

Het versterken van bestuurlijke weerbaarheid

Het is van belang dat criminaliteit niet alleen wordt bestreden, maar dat er ook barrières worden opgelegd die het de crimineel moeilijker maken om zijn criminele activiteiten uit te blijven voeren. In hoeverre een gemeente is opgewassen tegen georganiseerde criminaliteit, bestuurlijk weerbaar is, wordt bepaald door de status van de informatiepositie van de gemeente als door de mate waarin de gemeente gebruik maakt van de haar ter beschikking staande bestuursrechtelijke maatregelen om hiertegen op te treden.

De gemeente heeft een algemene verantwoordelijkheid om te voorkomen dat het vertrouwen in een veilige en integere gemeentelijke samenleving wordt ondermijnd. Daarnaast heeft de gemeente de specifieke verantwoordelijkheid om te voorkomen dat (lokale) wet- en regelgeving wordt misbruikt. Dus geen facilitering van criminelen bijvoorbeeld door onbewust opdrachten te geven aan hen of zaken te doen met hen, vergunningen te verlenen of subsidies aan hen te verstrekken. Het versterken van bestuurlijke weerbaarheid begint bij bewustwording.

2.1 Bewustwording

Het is belangrijk om de signalen die kunnen duiden op criminele activiteiten te kunnen herkennen. Voor de gemeente ook een spanningsveld, aangezien zij een faciliterende houding kent voor burgers. Daarom is een belangrijk onderdeel in dit actieplan dat er wordt geïnvesteerd in 'awareness'.

ACTIE!

We willen het bewustzijn van de eigen medewerkers vergroten om signalen van georganiseerde criminaliteit te kunnen herkennen. Daarom worden in samenwerking met het RIEC dit najaar een aantal awareness sessies georganiseerd voor de eigen medewerkers (thema's en doelgroepen).

De gemeente heeft een regierol op het gebied van openbare orde en veiligheid. Binnen de gemeente bestaat het beeld dat strafrechtelijk en bestuursrechtelijk twee verschillende werelden zijn. Het bewustzijn dat het samenspel van beiden in de praktijk goed in te richten is en ook goed aanvullend op elkaar kunnen zijn, moet versterkt worden. Er is ook nog onvoldoende inzicht in het bestuursrechtelijk instrumentarium en het instrumentarium van partners. Ook is onvoldoende bekend op welke wijze de gemeente ongewild zelfs georganiseerde criminaliteit kan faciliteren. Het vergroten van bewustzijn kan op verschillende thema's (drugshandel, vermogenscriminaliteit, vastgoed, witwassen en mensenhandel) binnen bepaalde doelgroepen (baliemedewerkers, BOA's, vergunningverleners, etc.).

2.2 Veilige werkomgeving

Integriteitsregeling

Criminelen hebben faciliteiten van de gemeente nodig voor het exploiteren van hun activiteiten en zullen daarom in sommige gevallen proberen om onderdelen van het gemeentelijk apparaat te corrumperen. Het gaat erom zowel bewuste als onbewuste facilitering van criminele praktijken door individuele ambtenaren te voorkomen. In een organisatie kunnen ongetwijfeld dwarsverbanden tussen werk en privé door elkaar lopen en kunnen strijdig zijn met de integriteit. Het is belangrijk om het onderwerp integriteit op de agenda te houden. De gemeente Steenwijkerland heeft een integriteitsregeling opgesteld (2017).

Veilige werkomgeving

Een actieve bestuurlijke handhaving met een kritische houding ten aanzien van burgers en ondernemers in de gemeente kan ertoe leiden dat ambtenaren en bestuurders in bedreigende situaties terechtkomen. De veiligheid van de individuele ambtenaar of bestuurder moet daarom gewaarborgd zijn. Ambtenaren en bestuurders moeten weten hoe om te gaan met risico's en moeten voldoende 'rugdekking' krijgen in het geval zich er zich een bedreigende situatie zou voordoen.

Veilige Publieke Taak (VPT)

De politie en het Openbaar Ministerie treden op bij geweld tegen werknemers met een publieke taak. In heel Nederland gebruiken zij dezelfde aanpak tegen agressie en geweld. Ook werkgevers hebben een verantwoordelijkheid. Met het programma Veilige Publieke Taak leren zij werknemers om te gaan met agressie en geweld. Team P en O heeft hierin een katrekkende rol. Ook is een protocol agressie en geweld opgesteld. Uitgangspunt is dat er aangifte wordt gedaan bij agressie/geweld, door de medewerker in kwestie, dan wel door de organisatie.

Hoofdstuk 3

Casuïstiek

3.1 Het LOO overleg (lokaal ondermijnings-overleg)

Het ondermijningsbeeld heeft ook een lijst opgeleverd met concrete casuïstiek. In een BOT overleg (OOV en politie - wijkagenten) kan gekeken worden voor welke casuïstiek nader onderzoek ingesteld gaat worden om te beoordelen of er sprake is van (ondermijnende) criminaliteit. De lijst is tot stand gekomen met signalen vanuit de politie (vermoedens) met daaraan toegevoegd een + en – systeem vanuit de belastingdienst. Met het plusjessysteem kan een prioritering gemaakt worden voor de aanpak.

ACTIE!

We organiseren een structureel lokaal ondermijnings-overleg (LOO) om casuïstiek te bespreken en ondermijnende criminaliteit.

3.2 Districtelijk Informatieplein (casustafel ondermijning) IJsselland

Op het districtelijke informatieplein kunnen gemeenten (en andere RIEC partners) signalen indienen. Signalen worden getoetst en besproken op dit informatieplein. De partners samen kijken naar ieders relevante informatiepositie. In het informatieplein wordt vervolgens bekeken welke interventies er mogelijk zijn en welke partner die kan uitvoeren. Indien noodzakelijk worden er concrete interventievoorstellen gedaan aan de integrale stuurploeg IJsselland voor het maken van keuzes ten aanzien van capaciteit, bijvoorbeeld als er een omvangrijk (recherche)onderzoek wordt voorgesteld.

3.3 Districtelijke casustafel mensenhandel

Op de districtelijke casustafel mensenhandel kunnen gemeenten (en andere RIEC partners) signalen indienen van mensenhandel (vermoedens). Hier wordt dan gekeken of de signalen concreet genoeg zijn en welke informatie er nog meer gebundeld kan worden voor het verder uitwerken van de casus en mogelijke interventies door de deelnemende partners. Te denken valt aan een strafrechtelijk onderzoek (politie/OM), fiscale interventies (belastingdienst) of bestuurlijke maatregelen (gemeenten).

ACTIE!

We maken gebruik van de districtelijke casustafels Ondermijning en Mensenhandel en bouwen hierin een stevig netwerk op voor een gezamenlijke aanpak op ondermijning.

Het districtelijk informatieplein IJsselland vergadert tweewekelijks. Er wordt afwisselend in Deventer en Zwolle vergaderd. In Deventer worden de signalen van (de gemeenten uit) basisteam Zuid en Vechtdal geagendeerd en in Zwolle voor de (gemeenten uit) basisteams Zwolle en Noord.

De casustafel (districtelijk) mensenhandel IJsselland komt maximaal 4 keer per jaar samen, maar heeft meer kenmerken van een strategisch afstemmingsoverleg. Relevante casuïstiek wordt in voorkomende gevallen besproken in het informatieplein IJsselland. Dit is nog niet formeel bekrachtigd.

Hoofdstuk 4

Thematische indeling

4.1 Veilig buitengebied

Het platteland is een kwetsbaar gebied. Met meer verwachte leegstand wordt het platteland aantrekkelijk voor criminelen. Geen ondernemer wil openlijk zeggen dat hij benaderd is. De angst regeert. Ook het zelf te huur aanbieden van een woning of schuur kent de gevaren dat dit met verkeerde redenen wordt gedaan, bijvoorbeeld om er een hennepkwekerij in te starten. Hoe kun je dit van tevoren als verhuurder weten?

Actie!

We gaan inzetten op preventie: awareness middels een brochure en (social) media aandacht voor dit thema.

We willen ervoor zorgen dat inwoners en ondernemers in ons buitengebied signalen herkennen die kunnen wijzen op een hennepkwekerij of een xtc-lab.

We willen tips geven hoe men zelf risico's kunnen verkleinen door bijvoorbeeld een huurder vooraf te controleren.

We willen stimuleren dat mensen gaan melden bij de politie als ze iets niet vertrouwen of signalen herkennen.

We participeren in de regionale werkgroep 'veilig buitengebied' en er wordt een regionale projectleider buitengebied aangesteld die samen met ons gaat toewerken naar een (Keurmerk) veilig buitengebied.

Na het inzetten op preventie willen we na een jaar een steekproef houden in het buitengebied. We gaan dan een aantal locaties bezoeken en kijken wat daar gebeurt, dit in samenwerking met verschillende partners, zoals de politie.

4.2 Industriegebied

In het kader van het KVO lopen hier al diverse afspraken en samenwerkingsverbanden. Ondernijning is binnen het KVO een belangrijk bespreekthema. Er wordt ingezet op preventie en awareness.

ACTIE!

Awareness voor ondernijning is een thema binnen het KVO.

We willen een aantal hotspots benoemen en deze locaties gaan bezoeken samen met de politie om te kijken wat zich daar afspeelt.

4.3 Recreatieterreinen

Pas wanneer er nieuwe concrete politie informatie komt dat er een probleem zou zijn op (een van) onze recreatieterreinen dan wordt er een plan van aanpak voor gemaakt. Reeds eerder is hier namelijk op ingezet en daar kwamen geen verontruste feitelijke signalen naar voren. Het enige wat speelde was permanente bewoning. Dit past niet direct binnen het thema ondermijning en is ook geen speerpunt binnen de afdeling toezicht en handhaving. Het zou dan een politieke beleidskeuze moeten zijn om hierop in te willen zetten. Concrete casuïstiek kan altijd via het LOO overleg geagendeerd worden.

Hoofdstuk 5 Organisatorische borging: meldpunt voor signalen

5.1 Meldpunt gemeente

Inwoners en ondernemers kunnen signalen van ondermijning melden bij de politie (0900-8844, geen spoed) of 112 (spoed).
Of via meld misdaad anoniem (tel. 0800-7000).

Medewerkers intern die in hun werk dingen tegenkomen die ze niet vertrouwen kunnen dit melden bij de coördinator van het team openbare orde en veiligheid, K. Romkes.